

(א) [נדריס ל.ג. ב"ב נג.], (ב) [ב"מ נג.], (ג) [נעיל סא:], (ד) [נ"ד און ב.], (ה) [נ"א יאמר רש"י].

גליון הש"ס

גב' איבער לך עבדו. עין כ"מ דף 5 ע"ב מוספות ד"ה ארבע ק"י

רבינו הגואל

אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה, אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהזיקה, ורבי יוחנן אמר אפילו מערוגה לערוגה וכו'. ופ"ה זצ"ל קיימא לן כר' יוחנן. אלא כיון שיצאה לדעת אע"פ שהורה שלא לדעת וכו'. ורי"ח ז"ל פ"י אף על פי שהורה שלא לדעת בעל"פ כגון ששמרה כראוי שועלו בפניה ויצתה או קשרה ויצתה והלכה ונכנסה שם בגינה ברצונה, ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

מב א ב ג ד מ"י פ"ג מהלכות מקו ממון הלכה יא סמוג עין סו טו"ע ח"מ סומן סגד ספיק פ:

מב א ב מ"י עס הלכה יב ועי' בהשגות ובמ"מ טו"ע עס ספיק ב:

לא מציעה אלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהנית: אצל נחצט. דאפי' בהיה הזיקא אלוסה הוא: אימא. האי בעל השדה מצריח ארי מנכסי חצירו הוא שהליל את בהמת חצירו שלא נחצט בקרקע ומנזה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלקה נמימי רגליה. מרה"ר לגינה דלונסא דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסה היא נפילה אלוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתצוזה תותה לא מוקמה אכפשה: אצל הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא סימא עד ספאל לדעת. שידעו הבעלים שיצאת: וסחור לדעת. שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון שיצאה לדעת. שידעו ביצאתה: אף על גב שחורה שלא לדעת. דהשתא לא סגי לה בשמירה פחותה לאמר ליה כיון דילפא כו': החלטה בפשיעה. בלאו לדה היה לו לשומרה שלא תכנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שתלד: ולאסטמורי

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא מבעיא קאמר לא מבעיא אכלה דמשלמת מה שנהנית אבל נחבטה אימא מבריה ארי מנכסי חצירו הוא ומה שנהנית נמי לא משלם קמ"ל ואימא ה"ג מבריה ארי מנכסי חצירו מדעתו הוא האי לאו מדעתו אי נמי מבריה ארי מנכסי חצירו לית ליה פסידא האי אית ליה פסידא היכי נפל רב כהנא אמר שהחלקה במימי רגליה רבא אמר שדחפתה חברתה מ"ד שדחפתה חברתה כל שכן שהחלקה במימי רגליה ומאן דאמר שהחלקה במימי רגליה אבל דחפתה חברתה פשעה ומשלמת מה שהזיקה דא"ל א"י איבעי לך עבדו חדא חדא אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהזיקה ורבי יוחנן אמר דאפי' מערוגה לערוגה ואפילו כל היום כולו עד שתצא ותחזור לדעת א"ר פפא לא תימא עד שתצא לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שהורה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהמא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אצידתו של חצירו אצל פורע חצו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה דהא הלא בשמעתין משמע דאי היה מדעתו הוה חשיב מצריח ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוה מניל חצירו מן הפסד לא עשו תקנה וגרסא לר"י דמצריח ארי שאינו נוטל שכן היינו כשאין הדבר צרור שיבא לידי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאן הארי אם לאו ואין מנילו אלא מדאגה ומן הפסד שדואג שמה יבא אצל אם הדבר צרור שיבא לידי הפסד ולידי דריסת הארי או מניל מפי הארי עצמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חצירו והן דשמעתין מיייר שהלילו ירקות מצער בעלמא שאין בעל בהמה רוצה שמחצט בהמתו בצרף ותלעטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתין צדק ולכן היה נחשב מצריח ארי אי היה מדעתו ופורע חצו אין מנילו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחשיב לו ואינו מנילו אלא מצער בעלמא וחשיב מצריח ארי א"י כדמפרש טעמא צירושלמי דכתובות (פ"ג) ונדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל ליה ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה ויהיב לי משכוני ואפי' צ"ח דומק עצמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מואל הרבה בני אדם שהיו פורעין עבדו כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להליל מן האצר הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחזקת הבעים (ב"ב דף נ"ג) מצריח ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דסבר מינה מיהא והואיל מינה מיהא אע"פ שמנילה מהפסד שהיה נהר שוטפה לא נקט לשון מצריח ארי לענין שיפטור חצירו משכר הכרחתו אלא כלומר דאין זה חזקה דאין זה מיקון כמו רפק זה פורתא או נעל וגדר ופרץ אלא מגין עליה פורתא שלא תבא לידי קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עבדים שאנס ביתו של ישראל וצא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פ"י בהנזקין (גיטין דף נ"ג) גבי עבדים הבא מחמת אכפרות אין צו משום סיקריקון אשם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אכפרות בגזל בעלמא ואינו מסור צידו להרגו אין צו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רציע לבעלים כמיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא צל לו שעה לכופו הלכך אין מבירת העכו"ם מבירה כלל ור"י אמר דלא מבעיא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מצריח ארי כיון שמנילו מן ההפסד ואפי' קנאו צדו מנילו מהפסד הוא כמו מקדים צדוים ובמקלות בשכר דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיהם ונ"מ לכושרף דחיותא או לטרחא ימירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמיהם הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מנילו מן ההפסד אע"פ אין לדמותו כלל למצריח ארי דכיון שיצא הביית מחזקת ישראל וצא ליד הנכרי וזה מוילאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למצריח ארי ונטול מה שהנהו ואתם היהודים הצורחים מעירים והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אשם הניח הקרקעות ציד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר ר"י שאם צא ישראל וקנאו מה שר מחזירם לבעלים ונטול מה שהנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו מצריח ארי שסביבותיו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרישים בכל מקום שירצו וצדן מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המשלם בנחלת היהודים כשיצאו מעירו וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל ודמיא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף ק"ג) והיכא שמשביח נכסי חצירו אין דומה כלל למצריח ארי כגון יורד לתוך שדה חצירו ונטעו שלא צדויות ומקוף את חצירו משלם רוחותיה וכגון שהוא דהאומנין (ב"מ דף ע"ב) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרצוהו בשל חצירו דנטול מבעל הביית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חצירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו את הקנהה שלא מדעתו אשם ירצה"י יתנה (עס) המניל לשלם חמורו ועוד דעין ציבור דאלי"כ לימא ליה מהפקר קוינא כדאמרינן התם על חצית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו דכמתמא ימיר ליה שכל מי שילול יטול שכר כל זמן שלא ימחה צדו כיון שאין יכול להליל אלא ע"י הדחק: א"א שנו א"א באותה ערוגה. דכיון שחלתה נפילתה באותה ערוגה אצל מערוגה לערוגה היו כשדה אחר:

שמן

לא מציעה אלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהנית: אצל נחצט. דאפי' בהיה הזיקא אלוסה הוא: אימא. האי בעל השדה מצריח ארי מנכסי חצירו הוא שהליל את בהמת חצירו שלא נחצט בקרקע ומנזה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלקה נמימי רגליה. מרה"ר לגינה דלונסא דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסה היא נפילה אלוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתצוזה תותה לא מוקמה אכפשה: אצל הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא סימא עד ספאל לדעת. שידעו הבעלים שיצאת: וסחור לדעת. שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון שיצאה לדעת. שידעו ביצאתה: אף על גב שחורה שלא לדעת. דהשתא לא סגי לה בשמירה פחותה לאמר ליה כיון דילפא כו': החלטה בפשיעה. בלאו לדה היה לו לשומרה שלא תכנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שתלד: ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שהורה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהמא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה ולאסטמורי